

Наркомания ва наркобизнесга қарши кураш Ҳалқаро ассоциациясининг маълумотларига қараганда, бўгунги кунда гиёҳдан эркакларнинг ўртаси ёши 31, аёлларни эса 28 ни ташкил қиласди.

7 бет

"Дунёда энг ҳазар қилинадиган иллат жаҳолатдур, — деган экан Суқрот ҳаким. — Мен ҳатто кўрга ҳам жоҳилга ачинганимдек ачинмайман. Зоро, жоҳилнинг ўз ихтиёри билан қылган ҳаракати кўрнинг ихтиёrsиз қылган ҳаракатидан-да хунукроқдир".

9 бет

Mustaqillik huquq demakdir

Huquq

1997-yil 27-avgustdan chiqsa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2012-yil 26-yanvar, №4 (785)

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI BOSH
PROKURATURASINING
NASHRIY

Ҳайъат мажлиси

У.МАДРАХИМОВ,

Бош прокуратура бошқарма катта прокурори

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида кенгайтирилган ҳайъат мажлиси бўйиб ўтди. Унаса Бош прокуратура ҳамда Бош прокуратура ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жинойи даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментининг таркибий тармоқлари раҳбарлари, шунингдек, вилоятлар прокурорлари ва уларга тенглаштирилган прокурорлар, департаментининг ҳудудий бошқармалари бошлиқлари иштирок этдиар.

Ҳайъат мажлисида прокуратура органларининг мамлакатда қонунийларни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳукув ва эркинликларини муҳофаза қилиш, жиноятчиларни ҳамда ҳукубузарликларини олидини олиш борасидаги 2011 йилдаги фаолияти якунлари муҳоқама қилинди.

Ўтган йилда прокуратура органлари томонидан Ўзбекистон Республикасининг қонунлари, Президент фармонлари ва қарорлари, Ҳукумат қарорлари ижроси устидан назоратни таъминлаш борасида муйян ишлар амалга оширилди.

Айниска, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом

Якунланган 2011 йил мамлакатимиз тарихидан "Кичик бизнес ва ҳуисий тадбиркорлик йили" сифатида муносаб жой ғаглалди. Ўтган йилда соҳада амалга оширилган кечи қамрови ва улан ишларнинг гувоҳи ва иштирокчиси бўлди.

Тадбиркор манбаатлари қонун ҳимоясида

2011 йилда ҳукуматимиз, Республика Бош прокурори томонидан қўйилган кечи миқёсли ва масъулиятли вазифаларни таъминлаш, кичик бизнес субъектларининг ёёқа туришига ҳукукни жиҳатдан кўмаклашиш, мавжуд муаммоларни прокурорлик тасир чораплари орқали бартараф қилиш, тадбиркорларга барча шарт-шароитларни яратиш, уларни ҳар томондан кўллаб-куватлаган холда, турли бюрократик тўсиқлардан ҳимоя қилиш Навоий вилоят прокуратуруни фаолиятининг ҳам асосий вазифаларидан бирига аланди ва бу борада жорий йилда ҳам тегишил тадбирлар амалга оширилиб келинмоқда.

2011 йилда вилоят прокуратуруни органлари ташаббуси билан туманлардаги 634 та, қишлоқларда ташкил этилган 177 та тадбиркорлик субъектлари ҳисобига 436 та иш ўрни яратилди. Ҳусусан, туманлардаги мавжуд шарт-шароитлардан келиб чиқсан холда қишлоқларда косишиблик ҳисобига 7 та, хунармандиликда 14 та, сарташошлида 20 та, қандолатчилика 26 та, тикувчиликда 90 та ва бошқа фаолият турлари ҳисобига 279 та иш ўрнилари ташкил этилди.

Ўтган йилда прокуратура органларининг аралашуви билан тижорат банкларидан 154 нафар тадбиркорларга 24 млрд. 457,4 млн. сўм мидкоридаги кредитлар ва 36 нафар тадбиркорга 73 млн. сўм мидкорида накд пул олиб берилшили таъминланди. 61 нафар фуқаронинг тадбиркорлик фаолиятини бошлаши учун риёхатдан ўтиши ва гувоҳнома олишида амалий ёрдам кўрсатилиб, 319 нафар тадбиркорнинг ҳукуклири тикиланди.

Жумладан, Учқудук туман прокуратуруни аралашуви билан якка тартибдаги тадбиркор А.Баймановга ТИФ "Миллий банк"ning туман филиалидан савдо фаолиятини ривожлантириш учун 30 млн. сўм, "Учқудук-иссиқ-кулча" Xkra савдо фаолиятини ривожлантириш учун 50 млн. сўм кредит маблағи олишида амалий ёрдам кўрсатилиб.

Шунингдек, прокуратура органларида ўрнатилган "007" раками ишончи телефонларига 2011 йилда тадбиркорлик субъектларидан 383 та мурожаатлар келиб тушган бўлиб, мурожаатларнинг 381 таси қаноатлантирилган ва 2 таси бўйича ҳукуклари тушунтирилди. Ишонч телефонларига қилинган мурожаатлар асосидан мансабдор шахсларнинг 4 нафарига нисбатан интизомий, 2 нафарига нисбатан маъмурий жавобгарликка оид ишлар кўзғатилиб, 1 нафари қонунбузилишига йўл қўймаслик хакида расман огоҳлантирилиб, 3 та ҳолатда аниқланган кўпол қонун бузилишлар юзасидан жиноят ишлари кўзғатилиди.

(Давоми 4-бетда/

зарур чораларини кўриш топширилди.

Шунингдек, 2012 йил — "Мустаҳкам оила ийли" деб зълон қилинганлиги муносабати билан оиласи, айниска, ёш оиласи моддий ва маънавий жиҳатдан кўллаб-куватлаш, унинг жамиятдаги ролини янада ошириш борасидаги чора-тадбирларини амалга оширишига эътиборни кучайтириш бўйича вазифалар юклитиди.

Қишлоқ жойларда уй-жой, муҳандислик, транспорт коммуникациялари тармоқлари ва инфраструктура обьектларини кўриш ҳамда бу соҳани ривожлантиришга оид қонунчилик ижросига aloҳида тўхтабли, бу соҳада назоратни янада кучайтириш зарурлиги кайди этилди.

Вояга етмаганларнинг ҳукуклири ва қонуний манбаатларини

ни ҳимоя килиш, улар орасида назоратсизлик ва қаровсизликнинг олдини олиш, умумтаълим мактабларининг 9-синф битирувчиларни таълимнинг кейинги босқичига тўлиқ жалб этиш ҳамда коллеж ва лицей битирувчиларни ишга жойлаштиришга оид қонунчилик ижросига aloҳида тўхтабли, бу соҳада назоратни янада кучайтириш зарурлиги кайди этилди.

Ҳукукни муҳофаза қилувчи органларнинг жиноятчиликка қарши қурашиб борасидаги фаолияти мувофиқлаштирилиб, улар ўтасидан ўзаро ҳамкорлик таъминланаби келинганлиги таъкидланниб, бу борада кенг жамоатчиликка жалб килиш масалаларига aloҳида эътибор қаратилди.

Шулар билан бирга, ҳайъат мажлисида прокурор назоратнинг бошқарма айрим йўналишларида ҳам камчиликларга йўл

кўйилганлиги қаттиқ таъкид олинди.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Р.Кодиров томонидан вилоятлар прокурорлари ва уларга тенглаштирилган прокурорлар, тегишил тармоқ раҳбарлари, шунингдек, Бош прокуратура ҳузуридан тадбиркорларни қонунлар ижроси устидан таъсиричан назоратни таъминлашда масъулиятни янада ошириш борасида қатор вазифалар юклитиди.

Ҳайъат мажлиси якунидаги кўрилган масаласи юзасидан тегишил қарор қабул килинди ва ижросини таъминлаш учун жойларга юборилди.

Қонунийликни

Мустаҳкамлаш тадбирлари

Фарғона шаҳар прокуратуруни томонидан турмушнинг барча соҳаларида қонунийликни таъминлаш, фуқароларнинг ҳукуклири, давлат манбаатларини ҳимоя қилиш, қонунбузилишларнинг олдини олиш борасида муйайн ишлар амалга ошириб келинмоқда.

Айтиш керакки, тадбиркорлар фаолиятига кенг йўл очилиши, уларга ишлаб чиқариш, савдо ҳамда хизмат кўрсатишни ривожлантиришлари учун яратилган имтиёзлар, кўлай ижтиёмий-иқтисодий мухит ўз самарасини бераятти. Шахримизда ҳам ишлаб чиқарилаётган сифатли, рақоатдан маҳсулотлар турни, мидкори сезиларни кўпаймоқда. Савдо, хизмат кўрсатиш ҳажми орталини. Янги иш ўрнилари тақлиф қилиниб, бандлик муммосини ҳал этиши имкониятилари кенгаймоқда. Шу тарика ишотлардан кўзда тутилган бош максад — фуқароларнинг муносиб турмуш кечиришлари учун зарур шарт-шароитлар ҳавола этилмоқда.

Ўтган йил мобайнида "Кичик бизнес ва ҳуисий тадбиркорлик йили" давлат дастурининг ёхтаға татбиқ этилиши жаҳонни таҳлилни келиб борган шаҳар прокуратуруни ходимлари томонидан қонунбузилишларнинг олдини олиш, тадбиркорларнинг ҳукук ва манбаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг фаолиятига гайриқонуний аралашишларга чек қўйиш чоралари кўрсатиди.

Ҳусусан, "Монтажимёҳимоя" МЧЖдан улушини олишида ёрдам сўраб давлат солиқ инспекцияси мурожаат этиган "Марғилон Антикор" МЧКнинг раҳбари О.Хўжаевнинг аризаси жавобсиз қолган. Шаҳар прокуратуруни аралашуви билан масаласи ҳал этилди. Тадбиркорларни кўрсатишни қилиб чиқиши пайсалга соглан солиқ инспекциясининг бўлум бошлиги А.Абдуганиев интизомий жавобгарликка тортилди.

Беъовсита прокуратуруни ҳукукий ва амалий ёрдами билан "Фарғона унифарм текс" МЧЖ ташкил этилиб, 70 нафар фуқаро иш билан таъминланди.

"Зиё-Нур" кўптармокли фирмасининг раҳбари С.Астанакулов фаолиятини кенгайтириш учун банкдан кредит ажратиб берилшини сўраган. Бироқ унинг аризаси тегишил тартида кўриб чиқилмаган. Унинг прокуратурага килган мурожаат ўрганиб чиқилиб, тадбиркорга 24 млн. сўм мидкоридаги кредит ажратилишида амалий ёрдам кўрсатилди.

Тадбиркорлик фаолиятига тўксинлик ҳолатларининг олдини олиши кўзлаб үтказилган таҳлилларнинг натижаларига кўра, 4 тағайирли ҳукужатларга нисбатан протест келтирилди. 5 та тақдимнома киритилиб, 24 нафар масъул мансабдор шахс оғоҳлантирилди, 3 та ҳолатда жиноят ишлари кўзгатилиди.

Фуқароларлик конституцийий ҳукук ва эркинликларини таъминлаш, жамият ва давлат манбаатларини ҳимоя қилиш борасида үтказилган таҳлилларнинг аниқланган қонунбузилишларни бартараф этиш учун 600дан ортик прокурор назорати ҳукужатлари кўлланилди. Тадбиркорлар, фуқаролар ҳамда юридик шахсларнинг манбаатларини кўзлаб фуқаролик судига жами 35,2 млн. сўмни ундириш ҳакида 50 та давло аризалари киритилди. Виолят прокуратуруни орқали ҳўжалик судига 11 млрд. 852 млн. сўмни ундириш хусусида 21 та давло ҳукужатлари юборилди. 37 та кўпол қонунбузилиши ҳолатлари бўйича жиноят ишлари кўзгатилиди.

Ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиб бориш иқтиодиёт жадал ривожланишининг мумх шартларидандир. Шаҳар прокуратуруни тўлов интизоми ва ҳисоб-китоб тизимини мустаҳкамлашга қаратилган қонун таълабларининг бузилишини, иш ҳакида қарзидорлик бартараф этиш устидан мутазамат иш олиб бормоқлади. Кўрилган чора-тадбирлар натижасида муддати ўтган дебитор қарздорлик ўтган йилнинг бошига нисбатан 293,8 млн. сўмлиқка, кредитор қарздорликнинг 200 млрд. сўмлиқка камайишига эришилди.

(Давоми 4-бетда/

Мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантириш, тадбиркорлик субъектларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш юзасидан қатор чора-тадбирлар амалга оширилиб, бу йўналиша ўзини синаб кўриш истагига бўлганингра имконият ва имтёзлар берилмоқда. Ушбу имкониятлардан самарали фойдаланаётган юзлаб юртлошларимиз ўз иктинаорларни, қобилиятларини намойиш қиласа ҳолда иктиносий имкониятларини кенгайтириб, юрт равнақига муносаби улуш қўшмоқсалар.

ҚИНГИР ИШНИНГ КИЙИГИ

Равшанбек ФОЗИЛОВ,
Боғот туман прокурори ёрдамчиси

Аммо, қонуний йўл туриб, ноконунийини танлаётган кишилар ҳам оз бўлса-да, учраб турди. Афсуски, улар танлаган йўл боши берик кўчага бошлаб боради.

1989 йилда Богот туманида туғилган Зафар Атамуратов ана шундайлар сирасига киради. Тезда осон даромад тошини мақсад кильган бу йигит ўзи истиқомат киладиган "Фалаба" маҳалласида яшовчи амакиси А.Курбондуровдининг молхонасида электр куввати 3,0 квт. бўлган 380 вольт кучланишида ишилашга мўлжалланган электродвигатер билан кўлбла усулда ишладиган "ёғ жузови" курди. Кейин уни 3 фазали электр энергияси тармогига ўзбошимчалик билан улаб олди.

Бу воқеадан тезда хабар топгани тегишилди идора ходимлари А.Курбондуровдининг ўй орқасидаги молхонани кўздан кечириди. Текшириш пайтида З.Атамуратов кўлбла жувоздан чиқкан чигитдан олинган 5 литр пахта ёғига ўшаша суюқлини "эҳтиётсизлик килиб" тўкиб кўйди. Шундай бўлса-да, бу ердан 79 килограмм пахта чигитдан кўлбла усулда ажрати олинган кунжара, 10 литр сифими коён ва 58 килограмм пахта чигити ҳамда яна бир қатор ашёвий далиллар олинди.

Ха, вақтида қилинган сайд-ҳаракатлар түфайли соҳта тадбиркорнинг фаолияти фош қилинди. Бу билан нафақат электр энергиясидан ноконуний фойдаланишининг олди олинди, балки сифатсиз ёғ маҳсулот билан кортдошларимиз саломатлигига раҳна солинишига ҳам йўл кўйилмади.

Суд ҳукми билан З.Атамуратовга нисбатан тегишилди жазо чораси кўпланниди.

Худди шундай жиноятга туманинг Маданият қишлоғи "Оқ-олтин" маҳалласида яшовчи Рўзмат Душамов ҳам кўл урган экан. Буни қарангни, у олдин ҳам шундай қиммиши учун жазога тортилган бўлса-да, бундан тегишилди хулоса чиқармаган экан.

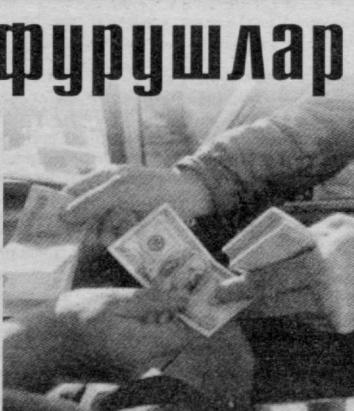
Аммо, бузоқнинг юргурани сомонхонагача, деганларидек, у бу сафар ҳам узоқ фаолият кўрсатмади. Текшириш давомида унинг уйидан 18 килограмм кунжара, 12 литр яроқизз пахта ёғи ва маҳсулот ишлаб чиқаришда фойдаланилган ускуналар ашёвий далил сифатида олинди.

Р.Душамовга нисбатан қонунда белгиланган тартибида жазо чорапи кўпланниди.

Тадбиркорликтарнинг қонуний турлари кўп. Улардан келадиган иктиносий фойда ҳам кам эмас. Шундай экан, бебилиска даромадни, деб юрт иктиносидиётiga, эл саломатлигига зарар етказиш шарт эмас-ку? Умид кимламики, келитирган мисолларимиз бошкаларга ҳам сабоб бўлади.

Валютафурӯшлар

Ҳалоллик, поклик ҳар қандай ишнинг муваффақиятини таъминлашни. Аммо орамизда ҳамон бундай хислатлардан узоқ бўлган кимсалар ҳам учраб турди. Аникроғи, мавжуд қонунларга чап берни, кўча-кўйда, турли тақиқланган жойларда хорижий валютани алмаштиришни ўзларига "касл" килиб олганларга ҳамон дуч келинмоқда. Валютага оид жинояларни аниқлаш, валюта бозорини эркинлаштиришга қаратиган норматив ҳужжатлар ижросини таъминлаш, валюта соҳасидаги ҳуқуқбўзарзилкларинг оддини олиш ва ноконуний хатти-ҳаракатларни фош этиши борасида ўтказилаётган тезкор тадбирларда ана шундай қонунбузилиши ҳолатларини содир этаётган кимсаларнинг фаолиятига чек қўйилмоқда.

Бунёд МАҲМУДОВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг
Сирғали туман бўлими катта
инспектори

даромадларни легаллаштиришга қарши курашиб департаментининг Сергеи туман бўлими ходимлари томонидан ушланган. Уларга нисбатан Жиноят кодексининг 177-моддаси 2-кисми билан айлов эълон килинган ва судга оширилган.

Судда И.Саттаров ва Т.Бозорловлар пойтахтимизда жойлашган "Аса Сахий" бозори худудида фуқаро Н.Сафаровага 7 минг 840 АКШ долларини "кора бозор" нарихида сотган вақтида Бош прокуратура хузуридаги солик, валютага оид жинояларга ва жиной

"тўғрисида"ги Қарорига асосан уларга нисбатан юритилган жиноят ишини ҳаракатдан туттишини сўрашиди.

Суд томонлар фикрини тинглаб, уларга нисбатан юритилган жиноят ишини туттишини лозим топди.

Бундай инсонпарварлик ва кеширимлиларидан улар ўзлари учун тегишилди хулоса чиқариб олишида ҳамда бундан кейин ижтимоий фойдали мөнхат билан шуғулланадилар, деб умид қиласи.

Ҳақ гапни қонун айтади

Шұхратбек ЖУРАЕВ,
Андижон вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Яқинда мансаб ваколатларини суистельмоличларга табии газ тармоқла-рига ноқонуний равиша уланиб олган иштимолчиларга табии газни ҳисобсиз тарқатиш йўли билан талон-торож қилиш, жуда кўп миқдордаги табии газ ҳажманин қоплаш мақсадида соҳта ҳужжатлар тузиш жиноятини содир этган бир гурӯҳ кимсаларга нисбатан суд хукми чиқарилади.

Шундайлардан бири Абдулла Фаёзов 2006 йилда Жиноят ишлари бўйича Андижон туман суди томонидан жиноят жавобгарликка тортилиб, амнистия актига мувофиқ озод килинган эди. Лекин бундан ўзига тегишилди хулоса чиқармай, "Водийгастанот" унитар корхонаси филиаллар фаолиятини мувофиқлаштириш вилоят бошкормаси бошлиги вазифасини бажариш давомида ҳамкалслари билан жиноят содир этиш йўлига ўтди.

АСУ бош мутахассиси, муҳандислар, оператори ва худудий усталилар А.Фаёзовнинг бўриги асосида ноконуний уланишларни аниқлаш гурухи назоратчилари вазифасини бажаришади. Уларнинг вазифаси аслида аҳоли томонидан табии газни соҳта ҳужжатлар уланиб олиш каби ҳолатларни бартараф этиши, кейин аниқланган ҳолатлар бўйича тегишилди далолатномалар тузиш бўлганинг холда, амалда бундай бўлмади. "Назоратчилар", ўзбошимчалик килишибди. Ноконуний табии газ сарфни ёпиш мақсадида "Андижоншаҳарзас" филиали "Биллингз" дастурда 7 нафар фуқаро бўйича ҳудуд усталири номига ҳисоб-ракам очилган, шу оркали 918 мин. 923 минг 58 сўмлик 16 мин. 738 минг 125 метр куб нуреал дебитор қарздорлик ҳолати юзага келган.

2010 йил июль-сентябрь ойларидаги хонадонларда хатлов ўтказган "назоратчилар" хонадонларда аслида йўқ 104 472 та ҳамом, титан ва бошқа газ сарфчовчи асбоблар болигига хакида соҳта далолатномалар тузиб, далолатномаларни "Биллингз" дастурда киришишган. Кейин бўлса, аслида иштимолчига берилмаган 1 мин. 047 минг 312 метр куб табии газни берилди, деб маълумот ёзиб, давлат ҳамда фуқароларнинг қонун билан кўрилганадиган манфаатини поймол килишган.

Соликлар Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ва давлат ҳокимиятингин маҳаллий органлари томонидан белгиланиб, ҳудудининг ижтимоий-иктиносий ривожланишига хизмат қиласиди. Солик тўлашдан бош тортган шахслар тегишилди моддаларни қилинганда манфаатида оқибатидаги 100 нафар миёзининг манфаати поймол килинган.

Бу ерда ҳам газ миқдори гоҳ камайтириб, гоҳ кўпайтириб кўрсатилиб, "Биллингз" автоматларига соҳта маълумотлар киристилган ва нореал дебиторлик қарзлари келитирилган.

Филиалда омбор мудири бўлиб ишлётган Сарвар Одилов эса уни шахсий омборим деб ўйлаган чоги, бу ерда нимаида бўлса, ўзлаштирилган. Унинг "сайд-ҳаракати" билан турли ўлчамдаги трубалар, шарикли кранлар, газ ва кислород баллонлари, 1 комплект компьютер ва бир дона кўп функцияли аппаратлар гумдон бўлган.

Текширувлар натижасида мазкур кимсаларнинг ноконуний қилимшлари ошкор этилиб, улар Жиноят кодексининг тегишилди моддаларига асосан жавобгарликка тортилилар. Давлатга ўтказилган моддий зарар улардан ундириладиган бўлди.

Боқиманда

Акмал БОБОЕВ,
Рашид МАҲИДОВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг
Бухоро вилоят бошкормаси ходимлари

Ромитан туманидаги "Қизил работ" ширкат ҳўжалигининг бюджет ва бюджетдан ташкиари максадли жамғармалардан солик ва маъбурий тўловлар бўйича бўклинида қарздорлигини тўлашдан бўйин тоблав телаётганилиги ҳакида ДСИ Департаментининг Ромитан туман бўлимига мурожаат қилингач, ширкат ҳўжалигида текшириш ўтказилди. Аниқланишича, ҳўжаликининг 2011 йил 1 янвабр ҳолатидаги ҳисобланган тонов билан биргаликда жами 135594,9 минг сўмлик бокиманда қарздорлиги мавжуд бўлиб, 10 ноябрь ҳолатига кадар ушбу қарздорлик 206023,9 минг сўмга ошган. Бунга асосий сабаб ҳўжалик мансабдор шахслари бюджет ва бюджетдан ташкиари максадли жамғармаларга қарзни тўлаш чорапи кўришмаган.

Холбуки, ўтган йилнинг 9 ойида ҳўжалик мансабдор шахслари томонидан 481 бош майдада шохли моллар 25758,6 минг сўмга нақд сотилган. Аммо, тушумлар ҳўжалик хазинасига кирим қилинмаган, банкдаги ҳисоб рақамига ҳам ўтказилмаган. Пуллар ширкат ҳўжалиги эҳтиёжлари учун тўғридан-тўғри ишлатилмаганида эди, туман Давлат солик инспекциясининг инкассо топширикномалари бўйича тўловларни амалга ошириши имконияти бўлган бўларди.

Мазкур ҳолат юзасидан "Қизил работ" ширкат ҳўжалиги мансабдор шахсларига нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 184-моддаси 3-кисми, 205-моддаси 2-кисми "а" банди ва 209-моддаси 1-кисми билан жиноят иши қўзғатилиб, суриштирув ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Оила саодати – Ватан ва халқ саодати

Юртбошимиз ташаб-
буси билан 2012
йил "Мустаҳкам

буси билан 2012 йил — "Мустаҳкам оила йили" деб эълон килинди. Аслида "Инсон манфаатлари йили" шири остида якунланган 1997 йилинг 9 декабрiddа шу жаҳдуда кабул килинган Фармойиш ва ҳар биро оила мумомлолиги дахлдорлиги билан кечган 1999 йил — "Аёллар йили", 2000 йил — "Соглом авлод йили", 2001 йил — "Оналар ба болалар йили", 2002 йил — "Карияларни кадрлаш йили", 2003 йил — "Обод маҳалла йили", 2004 йил — "Мехр-муруват йили", 2005 йил — "Сихат-саломатлик йили", 2006 йил — "Хомийлар ва шифокорлар йили", 2007 йил — "Ихтимоий химоя йили" ва ниҳот 2008 йил — "Ёшлар йили"даги қатор расмий хужжатлар асосида амалга оширилган тадбирлар, кусусан, Олий Мажлиснинг XI сессияси ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида", "Талим тўғрисида"ги Конуналар ва Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури ҳам пировард оқибатда оила қадрятинианглаз, уни ихтиомий муҳофаза килиш ва мустаҳкамлигини ташминлаш йўлидаги мислислар эди. Сирасини айтганда, 1997 йилинг инсон манфаатлари йили тарзида ишончланганлиги оипани мукаддас қадрят сифатидаги эъзозлашда бир пиллато вазифасини ўтади. Кўринаётирки, мамлакатимизда истиколлилнг еттичинчи йилини — Оила йили сифатидаги ишончлаш шунчаки танавор шиорблози алмати бўлмай, балки буюк келажакни кўзлаб, соглом демократия жамияти яратиш йўлида оғишмай амалга оширилаётган изчил ихтиомий-маънавий смейстаннинг мантици, тартибаси эйланни

Олий Мажлисингин 11 сессиясида қабул қилинган "Узбекистон Республикасининг Оила кодекси"дан тортиб, то Олий Мажлис Сенатининг 2007 йил 1 декабрда мъкулланган "Бола хукукларининг қафолатлари түбрисида"ги Конунгча – барчаса, айтиш мумкинин, ўз мавридида англаб етилган ижтимоий ҳақиқатнинг эътирофи ва ёрқин ифодаси бўлди. Негаки, истиқлол йўлига қадам кўйилган дастлабки кунданоқ мамлакатимизда бунга маънавий-моддий замин яратиб келинаётган эди. Тараққиётнинг ўзига мос ва ўзига хос йўйинни танлаган мамлакатимиз бу соҳада ҳам ўзига мос ва ўзига хос йўл танлий олган эди. Юртбoshi-мизнинг доно сиёсати туфайли ўшандайди ишни соглем авлодни тарбиялашдан бошламок, зарурияти кун тартибига

күйлган эди. Шу мақсадда авал жаҳоннинг бирорта мамлакатида бўймаган юксак мукофот — “Соғлом авлод учун” орденинг таъсисы килинганилиги, сунгра шу номда маҳсус жамарманинг ҳамда бирин-кетин “Камолот”, “Махалла” жамғаралирининг ҳамда “Оила” илмий-амалий марказининг ташкил этилганилиги, колаверса, “Мактабчагча тарбия”, “Тарбия”, “Бошлангич таълим”, “Соғлом авлод учун”, шунингдек, факат болаларга мулжалланган “Би-

лимдон", "Бойчечак", "Бекинмачок", "2x2", "Знайка" ва "Доновард" сингари кунвон журнallарнинг чиқа бошлаганилиги, ниҳоят, 1994 йилнинг 1 октябринда "Кам таъминланган оиласларни кўллаб-кувватлаш чоратадибirlари тўғрисида" ва 1997 йилнинг 1 январида "Болали оиласларни ижтимоий кўллаб-кувватлаш тўғрисида" сингари катор тадбирларнинг амалга оширилганилиги, фармон ва карорларнинг кабул килиниб, ёхётга татбиқ килинганилиги,

Л.БОЗОРОВА

олий Кайковус, Алишер Навоий ва бошқа мутафаккиларниң асарларыда бирмунча ривож топди. Улар бу масаланы, асан, ота-она ва фарзанд муносабатларды доираисида талкин күлдилар. Нихаят, ижитмий тағфаккур ривожига кўра, XIX асрда келип жаҳон жамиятишунослигида оиласга қизиқиши янги босчигча кўтарилиди. Юртбозимиз шашабусси билан 1998 йилининг 2 февралидаги "Республика "Оила" имл以习近平 маркази-ни ташкил этиш тўғрисида" маҳсул Сорур қабул килинди. Унда "Оиласга таалуқли бой би сер- мазмун миллий анъаналарни авайлаб-асрас, уларни умумба-шарий қадриятлар билан уйғунлаштириш, оила ва никонхини мукаддаслигини ёш авлод оғига чукур сингидириш йўли билан оиласларнинг мустаҳкамлигини ташминлаш, оила азоларининг хуқукий саводхонлигини ошириш, муаммалорини имлиж ўрганишини ва фуқароларга бу масалаларда амалий ёрдам беришни мувоффиклаштириш тадбирлари белгилага бердили.

Шуниси эътиборлики, жаҳоннинг бирорига мамлакатидаги оила ва унинг муаммоларини будуда кадар изизи ва кенг камровлик иммий асосда ўрганиш ва очишга киришилганлигини тарзи билмайди. Президентимиз Ислом Каримов ўзбек халқи оиласка, миллий тарбияга азалдган катта масъулият билан қараб келганлигини ва бу ма-салса хамиша долзларлигич колишини таъкидлаб, шундан деган эди: "Маълумки, ўзбек халқи азалдган ўзининг болажонлиги, оилапарварлиги билан ажралиб туради. Албаттала фарзандга меҳр кўйиш уларниң коринин тўк, устини бутклиш ўй ўйли билан, лекин боаларимизни ёшлини чоғидан бошлаб миллий тарбия, ахлоқ одоб, юксак маънавият асосида вояга етказиш биз учун доимо долзлар аҳамияти касб этиб келган".

Ўзбекистонда оиласи мустаҳкамлаш ва унинг мағнатларини химоя килишига бу қадар изчил ёндашилаётганилиги ҳамда давлат аҳамиятига эга сиёсатда даражасига кўтарилаётганилиги аслида унинг ижтимоий-иктисодий, ҳукукӣ-маърифий фаолиятини белгилаб берган Конституциямида ифодасини топган. „Оила жамиятининг асосий бўйни нидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳукукига эга“ деган 83-моддага оғизмага амал килинаёттанинг ифодаси ҳисобланади. Колаверса, бўл Узбекистонда Бош Конунга сатри-матр риоя қилиб сиёсат юргизилаёттанинг жаҳон афкороммаси кўз ўнгидаги шаҳодати ҳамдид.

Президентимиз Ислом Каримов таъбири билан айтганда, оила хаётнинг абадийлигини, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдиган, мукаддас урф-одатларимизни саклайдиган, шу билан бирга, кем лажак насллар қандай инсон бўлиб этишишга бевоситат таъсири кўрсатадиган тарбия ўчғо эканинни тан олишимиз лозим. Зоро, оила баҳти юртимиз тинчлиги ва осойиштаги гаровидир.

Бутун көртимизда қонунчылк тизимини инсонпарварлық гояла-ри бىлан уйғунашган ҳолда ташкил этиш, суд-ұйқық соҳаларини демократлаштырып ша миердемалаштырып, инсон хукуқтарини халқаро стандарттар дәражасында мұстақамлашга алоқыда өтіпбара қарастырымда. Бу борада тизимиң жаңаволы ислек-лар босқымча-босқыч амалға оширилип, уларнан қонунчылк асаслары йиғдан-йиғла такомиллаштырылмоқда.

Адолат ва инсонпарварлик

Қодиржон ОХУНОВ,

Xусусан, Юртбошимиз Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Конкунчиллик палатаси ва Сенатининг 2010 йил 12 ноябрдаги кўшма мажлисида таъкидлаганидек, мамлакатимизда жинойн-хукукий сиёсатни такомиллаштириша жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилигини янада либераллаштириш ва инсонпарварлик тамоилиларига мувофиқлаштириш ёнгумих یўналишга айланди.

Шунда кайд этиш жоизки, 2011 йыл 26-27 август күнләри бүлийтган Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг олтитчи ялпи маъжисида маъкулланган “Жиноят ишини юритиш чоригда қамоқда саклаш тўгрисида”ги хамда “Жиноят ишини юритиш чоригда қамоқда саклаш тўгрисида”ги Узбекистон Республикаси Конруни қабул килинганига муносабати билан Узбекистон Республикасининг айрим конун хужжатларига ўзгартиш ва кўшимчалик киритиш ҳақида”ги Узбекистон Республикасининг Конунлари айнан жиноят ишини юритиш чоригда қамоқда саклашниң конунчиллик асосларини янада такомиллаштиришга каратилган бўлиб, ушбу конунлар 2011 йыл 5 октябрда матбуотда эълон килинди ва шу кундан эътиборан кучга кирди.

Мазкур конунларни ишшаб чиқып да, қабулы килилди инсон хукуклатында оид халқаро стандартларни ўзида мужассамлаштырган бир катар халқаро хужжаттар ўрганинди да ушбу конунларга уларнинг асосий қоидалари сингидирилди. "Инсон хукуклати умумжахон декларацияси" (1948 йил 10 декабрь), "Фуқаролик ви сиёсий хукуктар түбрисидаги халқаро пакт" (1966 йил 16 декабрь), "Қамоққа олингандар билан мумомалада бўлишнинг минимал стандарт қоидаларини" (1955 йил 30 август), "Қамоққа олингандар билан мумомалада бўлишнинг минимал стандарт қоидаларини самарали кўллаш жараёвдиги" (1984 йил 25 май), "Ҳар қандай шаклда ушшап турилган ёки қамоққа олинган барча шахсларни химоя қилиш принциплари тўплами" (1988 йил 9 декабрь), "Қамоққа олингандар билан мумомалада бўлишнинг асосий принциплари" (1990 йил 14 декабрь) шулар жумласидандир.

Шунгидек, бу жарайнда Хитой, Россия, Беларусь, Чехия ва бошقا хорижий давлатларнинг конунчилликдаги иоту, ва тажрибалари ҳам ўрганинди. Биси, айнан шу давлатларда жиноят ишини юритиш чоғида камоқда саклашни тартибига солувчи маҳсус конунлар кубил килинган ва улар амалиёттуда самарали кўлланилатиган кузатилган.

Ўзбекистон Республикасининг "Жиноят ишини юритиш чоғида қамоқда саклаш тўғрисида"ги Конуни миллий конунчилигимизнинг язар таърихаси ҳамдид замонавий халқaro ҳукукий нормалар ўйнунлигига асосланган 8 боб ва 59 та моддадан иборат бўлиб, унда қамоқда саклашнинг асосий принциплари, ушлаб турилганлар ва қамоққа олингандарнинг ҳукукий ҳолати, қамоқда саклаш жойлари тизими, ушлаб турилганлар ва қамоққа олингандарнинг ҳукуклари, мажбуриятлари, уларга нисбатан кўлланилидаги разбатлантириш ва интимозий жазо чоралари, қамоқда саклаш жойларида кўрилаш ва назоратни таъминлаш, шунингдек, уларни қамоқдан озод этиш билан боғлик муносабатлар инсон ҳукуклиари устуворлигини таъминлаш принципидан келиб чиқиб тартибида солинган.

дан көліп чиқиға тартиға солынған.

Ушыз конунғың қабыл килиштада максад жинағат содир эттәнлиқда гүмөн килиниб ушлаб түрлилган вәкемдік олиш тарзидағы эктика еткізуораси күлланылған шахшарларыңында сақлауда тартиби хамда шарт-шароитларының конуности үхжаттарлары, жұмылладан, Вазирлар Мажхамасыннан қарорлары, вазирліктер әки даявнадыларларының норматив-хукиктың үхжаттарлары билан эмас, балки алғанан конун өркән болғандай, шунингдеге, қамоқда саклаш тартиби ва шарт-шароитларының һақарло стандарттарлар даражасыда тағындашынан конуний ассоциацияларының янада такомилдаштырылған ийн болатын.

Шунгидек, ушбу Конуннинг вазифалари сифатида ушлаб турилганларни ва қамоққа олинганларни қамокда саклаш тартиби ҳамда шарт-шароитларини, уларнинг ҳуқуqlари, эркинликлари ва қонуний манбаатлари кафолатларини белгилаш эканлиги мустахамлаб кўйилди.

Шу ўринда эътиборингизни Конуннинг айрим жиҳатларига каратсак. Конуннинг 4-моддасида конуннийлик, Фуқароларнинг конун олидида тенглиги, шахснинг шаъни ва қадр-кимматини хурмат килиш, уларнинг ҳуқук ва эркинликларини муҳофаза килиши, айбислизил презумпциясин камоқда сақлашнинг асосий принциплари, деб белгилап кўйинди. Унавабтида, мазкур принциплар Конуннинг барча нормаларига сингдирилиб, уни амали-

Бундан ташкәри, Конунда камоқда саклаш асослари аниң күрсатилган бўлиб, унга кўра, Жиноят-процессуал кодексининг 225-моддасида назарда тутилган тартибда тузилик ушлаб туриш баённомаси ушлаб турилганларни қамоқда саклашга ҳамда суднинг Жиноят-процессуал кодексида назарда тутилган тартибда чиқарған қамоққа олиш тарзидаги қарори эса қамоққа олинганинларни қамоқда саклашга асос бўлиши кўрсатилган.

[Давоми 5-бетда]

АДОЛАТ ВА ИНСОНПАРВАРЛИК

/Давоми. Бошланиши З-бетда/

Унингдек, Конунгнинг алоҳида моддасида ушлаб турилганлар ва қамоқса олингланларнинг ҳуқуқий ҳолати очиб берилган. Унга кўра, ушлаб турилганлар ва қамоқса олингланларнинг айбордорлиги конунда назарда тутилган тартибида исботлангунга ва конунгий кучга кирган суд ҳумки билан аниқлангунга қадар айбиз сиз хисобланниши ҳамда улар конунда назарда тутилган чеклашлар инобатта олингандар. Узбекистон Республикаси фуқаролари учун белгиланган ҳуқуқларга, эркинчиликга эса бўлиши ва маҳбубиятларни бажариши кўрсатилган. Бундай норманинг белгиланиши айни пайтада "Инсон ҳуқуқлари умумхакон декларацияси"нинг 11-моддасида белгиланган "Жиной" соуди эттранлика айланбаётган ҳар бир инсон химоя учун барча имкониятлар таъминланган холда, очиқ суд мажлиси йўли билан унинг айби конунгий тартибида аниқланмагучна айбиз деб хисобланнишга ҳақидидир", деган нормасига түшсиз мос келади.

Конунда шубал турлиган ва қамоққа олинган чет эл фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахсларнинг хукукий ҳолатига оид норма ҳам белгиланиб, Ўзбекистон худудида шубал турлиган ва қамоққа олинган чет эл фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахслар Ўзбекистон Республикаси фуқаролари билан тенг равишда хукуклардан, эркинликлардан фойдаланиши ҳамда мажбуриятларни бажариши, факат Ўзбекистон Республикасининг конуни ва халқаро шартномаларида белгиланган ҳоллар бундан мустсано эканлиги мустахкамлаб кўйилди.

Энг мұхым, шұлаб түрліліглер вәқілдегендегі жағдайларда күйінде жалғасып көммелі болудан дауыс береді.

Аның мұхымынан, шұлаб түрліліглер вәқілдегендегі жағдайларда күйінде жалғасып көммелі болудан дауыс береді.

жазыга дучор этилмаслыгы керак, «деган нормага тұу мұвфиқиди. Конунундың «Камоқда саклаш жойлары» номлы 2-бобида шұлап турилғанлар ва қамоққа олинғанларни саклаш жойлари, жумладан, вактичка саклашта өзіншілдіктердің шахсесінде түшнүшін, мазкур жойларда сакланышты мүмкін бўлган шахслар ҳамда бундай жойларда саклашнинг алоҳидаги хисусиятлари аниқ баён этилган. Шунингдек, шұлап турилғанлар ва қамоққа олинғанларни саклаш учун гауптвахтадардан, тибий мұассасалардан және жазони ижро этиши мұассасаларидан фойдаланыш тартиби ша шартларда баён этилган.

Бундан ташкәрә, тергов хибсоналардан вактынча саклаш хибсоналарига, жазони ижро этиш мусасасаларидан тергов хибсоналарига ўтказиш тартиби, камоқда саклаш жойларда режимни ташынлаш, камоқда саклаш жойларидаги ички тартиб ва камоқда саклаш жойларининг ходимлари каби масалаларга оид нормалар мустахкамланып.

кинин ходимлары қаси мансабларга өндірмельдер мұстакалдықтардың үзілісінде оның тәжірибелілігінен жаңы мемлекеттік кадрлардың формалығында орталық орын анықталған. Конкуренцияның үзілісі хос мұхым жүхтілдірілдін бары, үнда ушлаб турилғандар ван қамоққа олингандарнинг ҳукуқлары баён этилиши билан берілген, белгилендеган ҳукуқларни амалда оширишнан аник механизмлары хам күрсатыб үтилған. Жумладан, ушлаб турилғандар ван қамоққа олингандарнинг мурожаатларини юбориш тартибы, қариндошлары ҳамда башқашлар билан өзшімеллары, химоячиси, конунгий вакили, қариндошлары ван башқашлар билан үшіншіліктер, шахсий хавфсизлик ҳукуқы, шунингдеге, озиқ-овкаты, моддий-маништый тиббий-санитария таъминоти, посылкалар, ійүкловлар, бандероллар ван пул жүтамаларынан олиш ҳукукларини амалда ошириш механизмлары аник баён этилған.

Бундан ташкари, ушлаб түрилгәнларнинг, қамоққа олингандарнинг фуқаролик-хукук битимларда ви ойлави муносабатларда иширек этиш, қамоққа олингандар мөхнатта жалб этиш, шунингдек, мамлакатимизда ёллар ва vogяга етмагандарга нисбатан алоҳида ёндашув нутқат назаридан келиб чиқуб, хомиладор ва ёнида икки ёшга тұлмаган болалары бор аёлларында хамда vogяга етмагандарни қамоққа сақлашынан ўзиге хос хусусиятлари ифодаланған.

Конунда амалдаги конуности хүжжатларынг ушбу Конунга му-
вофиқлаштирилишини, давлат божкаруви органдары ушбу Конунга
зид бүлгэн уш норматив-хүкуккий хүжжатларини қайта күриб чиқышла-
ри ва бекор килинишини таъминлашлари лозим. Бу эса, ушлаб ту-
рилганлар ва қамоққа олингандарни қамоқда саклашга оид амалда-
ги конуности хүжжатларини ушбу Конун мазмунидан келиб чиқиб
тұла қайтадан тайёрлаш, зарурат туғылса, бекор килиш, пировариди-
да эса ушлаб түрілганлар ва қамоққа олингандарни саклаш шарт-
шароитлари, уларның хүкукларини мазкур конун даражасыда та-
милаштыра хизмат қилауды.

Бундан ташки, юкорида таътилдаб ўтилганидек, "Жиноят ишини юритиши чигида камоқда саклаш түргисидаги" ги Ўзбекистон Республикаси Конуни кабул килинганлыги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим курон хужжатларига ўзгартыла ва күшмичалар киришти жаҳидаги" ги Конун ҳам кабул килинган бўлиб, унга ҳура Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига, Мамурый жавобдорлик түргисидаги кодексига ва Оила кодексига тегишила ўзгартиш ва кўшимчалар киритилди.

Хулоса килип айтганда, юкоридаги қонунларнинг қабуғининчи биринчи навбатда, Ўзбекистондеги инсон ҳукуқлари ҳар қандай шароитда ҳам олий қадрият экланигини, инсон ҳукуқларининг халқаро стандартлар даражасида қонунлар орқали янада мустахкамланганини кўрсатади. Колаверса, мазкур қонунлар бевосита татбиқ этиладиган камодка саклаш жойлари ходимлари фаолиятнинг очикилигини, уларнинг ушлаб турилганлар ва қамоқча олинганлар билан муносабатларини қонун орқали ҳукукий мустахкамлашга хизмат килилади. Натижада, ушлаб турилганлар ва қамоқча олинганларни саклаш шартлари ва тартибида инсон ҳукуқлари устуворлигини, жиноятларни очиш ва уларнинг олдини олишида демократик нормаларнинг кўллалишини таъминлайди.

ТАХЛИЛ

Ч ВА ЭЪТИҚОД

РИВОЖЛАНИШ ГАРОВИ

Фахриддин ҲАМДАМОВ,
СВОЖЖДЛҚ

Департаментининг Наманган
вилоят бошқармаси бошлиғи

масыулияттеги вазифалар юқла-
тилган бүліб, давлат солин-
сиестетін амалға оширилген
хамда солик үк валютага оши-
жинектер, хужжатсыз маңыз-
лоттарны мамлакаттымзиди-
дига олип кириш, үч қандай
рухстанатомаға бәйлеседен-
яшырын равища сиғатсан то-
вар ишлаб чиқариш, солиқ да-
торгызы базасын сұйын кис-
картириш вая коррупцияға
карши курашиб борасыда се-
зиларды ишлар амалға оши-
римокта.

Бошқарма ходимлари төмөндан тадбир ўтказилиб, Х.Абдуллахәев Ж.Тошпұлатовдан 200 минг сүм пулларни пора сиғаттады олган пайтда ушланған.

Нафсини жиловлай билмаган Х. Абдуллахаевга нисбатан жиноят иши күзғатилган ва суд ҳукми билан жавобгарликка тортилган.

Мавлумки, 2003 йилнинг 15 октябридан бошлал мамлакатимизда миллий валютамиз — сўмни эркин алмаштириш тартиби йўлга кўйилди. Бу билан ноконуний валютафуршлар фаолияти сезилилари камайди. Лекин кимлигига жазо мұкаррар эканини хис

этмаган күмсалар ҳамон ўз фаолиятларини давом эттирмоқдалар. Таалилларга эътибор берсак, ўтган 2011 йил давомида ўтказилган тадбирларда чөт елан валияту савдо билан нокунчий шугулланиб келгандык юзасидан 40 та қонунбузилишлар аниқланып,

13 та жионга ва 27 та маъмурӣ иш кӯзатилган. Конунбузарлардан ноконун мумоалага киритилётган 40159 АҚШ доллари, 68650 Россия рубли, 18500 козок, тенгеси, 136915 кирғиз соми ва 54,2 миллион сүм пул ашёйни далил сиғатда олинган.

ни яна бир масалага қарашам. Яширип фаолият билан машүшүн бўлайтган айрим фуқаролар халқумиз соглигини хатарга қўйиб, сифатсиз маҳсулотлар ишлаб чиқаришдан ҳам тап тортмаятилар. Бундай эрги фаолиятга карши курашиб борасида бошқармамиз томонидан ижобий натижага эришилиб, 42 та яширип цех фаолиятига бархам берилди. Шунингдек, 41 та жиноят, 1 та мамъурӣ иш кўзғатилиб, 47,1 миллион сўмлик турли хилдаги маҳсулотлар ва ишлаб чиқариш ускуналари ашёвий далил сифатида олиб қўйилди. Шуни алоҳида қайд этиб ўтиш жоизки, мамлакатимиз худудига олиб кириладайтган ва яширип ишлаб чиқариладайтган сифатиз товарларнинг аксариятини алкоголь ва тамаки маҳсулотлари ташкил этади.

Халқымыз касални даво-

Мамлакаттимиз тарақ- қиёт сары бозор муносабатлари

йўлдан дадил одимлаб бормокда. Буorda иктисолдёт ривожда мухим ўрин туатётган тадбиркорлар учун ҳам кенг имкониятлар яратилимок. Ишнинг кузин билган, ишилармонлик ва удабуронлик хислатларига эга бўлган ҳамкорларимиз астайдой мешнат қилиб, эл-юрга равнакига муносиб хисса қўшиб келётганликлари қуонвари ҳол, албатта. Президентимиз Конституциямизнинг 19 йилигига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган маърузасидаги таъкидларидек „Ҳали-бенинг

табидишилдиңдец, „Хали-бери“ деген эттаңгы жаҳон молизий-иктисодий инкизоти туридағынан мұаммоларға қарамасдан, Халкар валауға фонди томонидан таъжилдандырылды. Ўзбекистон дүнедәги сауноқи мамлакаттар көтирида сүнгі 5 йил мобайниңда ялпілікчи маҳсулотнинг ўртаса 8,5% физигат тен бўлган ийлилкчишини таъминлаш келәттани, жорий йилда ушбу кўрсаткич 8,3% физигат кам бўлмаслиги бизнинг алоҳида ётиборга сазовор энг катта ютукларимиздин баридир.“ Бу, албаттар, юртимизда соҳага кўрсатилипеттан алоҳида ётибор, шунингдек, бу борада мустахкам қончунчилик тизими жаратылған туфайли, десек, аслу муболага бўлмайди.

Бошқармамиз ва унинг жойлардаги бўйламилар томонидан 2011 йил мобайнида тадбиркорлик субъектларининг хукукнигина ҳимоясига қараштаган профилактика ишлари олиб борилиши натижасида 203 та кўшичма янгилиш ўринларидаги яратилди. Шунингдек, 19 нафар тадбиркорларинг хукуклари бузилганлиги аниқланаби, унга кўра 19 та жиноят иши кўзга тилди.

Жумладан, Чуст түманинда фаолият юрттайдын "Нажмадин дүнгүлүп" МЧЖ раҳбары Н.Абдулаев ариза билан мураҗатты этип, тұмандын солик инспекциясында жаңыларның солиқтарынан тортышилдеги бұлымның башылығы А.Юлдашев 2009 ыншада декабрь ойнда тек-ширасының вадыза килиб, 100 АКШ доллары, 2010 ыншада 10 октября ойнда яна 100 АКШ долларының пора сифатыда олғаны, бирок 2011 ыншада 18 январь күні жамияттың фаолияттың язасындан киска муддатта тек-шириш ўтказыб, натижасында күра 1 млн. 492 мин 500 сұм міндеттің моливий жарымаудың күлләнилганини баён этиб А.Юлдашев ныснатада кончың чора көршішін сұбаган.

ниң чорға күршілін сұраған.

Бошқашама уаңын Чуст түмандың бўлуми ходимлари томонидан ўтказилган тадбирдан ушбу холатдан хабардор бўлганин Чуст туман Давлата солик инспекцияси бошлигига жалоба берди. Б.Ибрагимов тегислига тартибида хукукни муҳофаза килишини органларига хабар бермасдан пора олишда иштирокчиликни килип, ўртадаги низони хамзийлиги менен көрсатып, унинг инспекциянин юридики шахсларни солиқла ториш бўлуми бошлиги А.Юлдашевдан олган 600 АКШ долларини Н.Абдуллаевга бераётган вақтида ушланған. Бу холатни юзасидан Б. Ибрагимов жана А.Юлдашева нисбатан жи-

ноят иши кўзғатилди.
Бошқармаси зиммасига
башка қатор хуқуки мухофаза
за этиш органлари қатори
конун устуворлигини таъминлаш,
тадбиркорлик соҳасидан
йўл кўйилгаётган хуқуқбузар
ликларнинг олдини олиш каби

Ўзимизга боғлиқ масала

Наркомания ва наркобизнесга қарши кураш Ҳалқаро ассоциациясининг маълумотларига қарагаила, бутунги кунда гиёванинг эркакларининг ўртаси ёши 31, аёлларни эса 28 ни ташки қиласди. Уларнинг 77 фозони 39 ёслан катта бўлмаган шахслар бўлиб, ярмидан кўргони 15-19 ёши ўсмирларди. Агар аҳвол шундайлигига қоладиган бўлса, дунё миқёсида уларнинг умумий сони яқин орада иккى баравар ошиш хавфи бор экан.

Мутахассисларнинг таҳлилига кўра, гиёхвандлик юкори асаб тизимини қўзатиб, ишдан чиқаргач, инсоннинг руҳий ва жисмоний самалотлигига пурт етказади. Шунингдек, организмдаги моддалар алмашиниши жараёни бузилади ва охир-оқибат бутун вужуд заҳарланади. Бора-бора инсон организми бундай моддаларни истеъмол кильмас, кисман ёки бутунлай ишдан чиқади. Бу масалага айниқса, сўнгти пайтларда ОАВ орқали жуда кўп марта тўхтанини, оғох бўлиш хакида бонг уримлоқда.

Бундай ташқари, беозор дея хисобланган айrim доро турлари ҳам борки, куйида уларнинг инсон соғлиғига зарари ҳақида маълумот бермоқчимиз. Масалан, айrim уйку келтирувчи ва тичлантирувчи воситалар(транквилизаторлар), шунингдек, ҳеч бир зарари йўқ деб хисобланувчи айrim доро воситалари ҳам гиёхвандликка йўл очиб бериши мумкин. Шунинг учун го-

хида уйқусизликдан қийналиб, бундай воситаларни ўз ҳоли қабул қиливчилар орасида дори-дармон гиёхвандлиги деб атальувчи ҳолатнинг мавжудлиги анилсанган. Афсуски, бундай гиёхвандлик ҳам инсон соғлиғини буткул издан чиқарди. Анироғи, бундай дориларга худди чекиш ёки ишча га ўхшаб ўрганиб колинса, оқибатда ундан кутулиш жуда кийин кечади.

Шу ўринда соҳа мутахассисларнинг фикрларига тутталас: маълум бўлишиба, наркотик моддаларни истеъмол килиш хусусиятлари уч

кисмiga бўлинар экан:

— биринчидан, наркотикларни қандай усул билан тошиш ва истеъмол килиши учун тўхтатиб бўлмайдиган истак ёки эҳтиёжнинг кучайиб бориши;

— иккинчидан, уларни истеъмол килиш мөъёрини тобора кўпайтириб боришига интилиш;

— учинчидан, шахснинг руҳий ҳамда жисмоний ҳолати-

нинг наркотикларга кисман ёки бутунлай боғланиб қолиши.

Тан олиш керак, дунёнинг ривоҷланган мамлакатларидаги гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар билан боғлиқ жиноятларга қарши курашга алоҳида эътибор қаратилган. Шу маънода, давлатнинг томонидан ҳам мамлакатимизда бундай иллатнинг олдини олиш ҳамда унга қарши кураши борасида музайян ишлар амалга оширилмоқда. Мисол тараққисида, 1999 йилда қабул қилинган "Наркотик воситалар ва психотроп моддалар тўғрисида"-ги Ўзбекистон Республикаси Конунини олсан. Ушбу хужжат айнан 1961 йилда Нью-Йоркда кабул қилинган "Наркотик воситалар тўғрисида"-ги ягона Конвенция 1971 йилда Венада кабул қилинган "Психотроп моддалар тўғрисида"-ги Конвенция ҳамда 1998 йилда Венада кабул қилинган "БМТнинг наркотик воситалар ва психотроп моддаларнинг

ноқонуний айланишига қарши кураш тўғрисида"ги Конвенция талабларига тўла мос келади.

2000 йилнинг 31 июляда эса, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Наркотик воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларни Ўзбекистон Республикаси худудига олиб кириш, олиб чиқиш ва республика худудига олиб ўтиши"ни тартиба солишини кўзда тутиву Низоми тасдиқланди. Шунингдек, Вазирлар Маҳкамаси хузирида наркотик воситалар айланмасини назорат қиливчи давлат Комиссияси тузилиб, Милий ахборот-таклиф маркази ишга туширилди ва унга барча маълумотларни тўплаш, тўла таҳлил этиш ҳамда зарурат түғилгандар уларни керакли идораларга, жумладан, ҳалқаро ташкилотларга тақдим этиш вазифаси юклатildi.

Шу вакт орасида Ўзбекистон Республикаси билан Туркия, Покистон, Кирғизистон, Туркманистон, Тоҷикистон, Россия, Украина, Италия каби давлатлар ўртасида иккى тоннолама маңафати шартномалар имзоланди. Шунингдек, Ўзбекистон ҳамда Европа давлатларининг олдини олиш эса миллий ҳафсизлик хизмати, ички ишлар органлари, божхона ҳамда чегара қўшиларининг асосий вазифаларидан бири хисобланади. Шундай бўлса-да, гиёхвандликка қарши кураш нафакат ҳуқуқни муҳофаза қиливчи органларнинг, балки кенг жамоатчиликнинг ҳам бевосита вазифаси бўлиб қолмоғи лозим. Бир сўз айтганда эса, уйимизни, фарзандларимиз ҳамда яқинларимизни "ок ажал" балосидан ўзимиз асраримиз шарт. Бу ишни бизга бирор четдан келиб қилиб бермайди.

Шавкат УМУРЗАКОВ,
Тошкент вилоят прокуратуроси
бўлим бошлиги

Суд-ҳуқук ислоҳотларида инсон ҳуқук ва манфаатларининг конституцияий кафолати

Мустақиликнинг дастлабки кунлариданоқ мамлакатимизда инсон шави, қадриммати олий қадринг эканлиги эътироф этилди. Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг барчаси инсон ва унинг манфаатларини рўёбга чиқариша қаратиди, шунингдек, инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатлари Конституцияимиз билан кафолатланди. Асосий Конунизм – Конституцияимизнинг 11-моддасида Ўзбекистон Республикаси давлат ҳокимияти тизиминин конун чиқарувчи, икро этувчи ва суд ҳокимиятига бўлиниш приципига асосланishi белgilап кўйилди. Дарҳакиат, мустақил юритимида давлат ҳокимияти тақсимланиши реал жорий этилган бўйлиб, том маънода конун чиқарувчи ва икро этувчи ҳамда суд ҳокимияти сийесий партиялардан ва бошقا жамоат бирлашмаларидан мустақил холда иш юритиди ҳамда уларнинг биринчи навбатдаги фаолияти инсон ва фуқаролар манфаатини химоя килишга қаратилгандир. Бу борада давлат ҳокимияти органлари ичда суд ҳокимиятининг фаолияти алоҳида урғу бериши керак.

Юрточимиз Ислом Каримов "Ўзбекистон XXI асрга итилмоқда" номли асарида суд-ҳуқук тизимида мумомлар ҳақида гапириб ўтар экан, суд тизимини ислоҳ килишда, аввало, суд ҳокимиятининг чинакан мустақилигини таъминлашга эътибор қаратиш лозимигини ва шу орқали судъяларнинг конунга ва ўз вижоднинг амал килиб, айловчи ва химоя қиливчи томонларнинг фикрларини холисона хисобга олиш асосида адолатли, конуний ҳуқум чиқаришларини таъминлашга эришилар. Зоро, худди мана шу нарса амалда

инсонларнинг ҳуқук ва манфаатларни ҳимоя килишда энг асосий омил хисобланади.

Дастлаб, судларнинг чинакам мустақилигини ҳамда суд жараёнларида ислоҳларнинг сифати кўрилишини таъминлаш максадидан умумий юрисдикция судлари ихтиослаштирилди, яъни Фуқаролик ва жиноят ишлари бўйича Короликлигистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, туманлараро ва туман судлари ташкил этилди. Конституцияимизнинг 112-моддасида "Судъялар мустақиллар", факат конунга бўйсунадилар. Судъяларнинг одил судловни амалга ошириш борасида фаолиятига бирон-бир тарзда араплашишга йўл кўйилмайди ва бундай араплашиш конунга мувофиқ жавоб гарлинига сабаб бўлади", деб белгилаб кўйилиши судьялар мустақилигини таъминлашда конституцияий кафолат ҳисобланади. Колаверса, судлар фаолиятини моддий-техника ва молиявий жиҳатдан таъминлаш ишларини ташкил этиш, суд қарорларининг сўзсиз ва ўз вақтида икро этилиши ҳамда судъялар ва суд процессорларнинг хавфзилигини таъминлаш ишларини ташкил этиш максадида Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги хузирида суд қарорларини икро этиши, судлар фаолиятини моддий-техника жиҳатдан ва молиявий таъминлаш Департamenti ташкил этилди.

2001 йилнинг 29 августида Олий Мажлис томонидан қабул қилинган "Жиной жазоларнинг либераллаштирилиши натиҳасида" жоният кодексига ярашганик муносабати билан жиной жавобгарлиидан озод килиш интийтида киритилди. Ривоҷланган давлатлар тажрибасида синаилган яршув интийтида ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятининг адолат ва инсон парварлиги таъмилларига ҳамда халқимизнинг миллий қадрятларига тўла мос келади. Дарҳакиат, жинойт содир киғланг шахс билан жабрланувчининг ўзаро келишишга ислом ҳуқуқида ҳам мавжуд бўлган. Бурҳонидан Маргиноннинг "Хидоя" асарида келтирилишича, жинойт содир этган шахс жабрланувчига тобон тўла, у билан келиша олса, жабрланувчи козидан айбордни жазодан озод килишини талаб килишига ҳакли бўлган. Жинойт кодексига киритилган бу интийти ҳам инсон ҳуқук ва эркинликларни ҳамда ҳуқуқий мағафатларни ҳимоя килишга қаратилган демократик ислоҳотлардан бири бўлиб, амалий ҳаётда шу кунгача миндан ортиқ суд ишларидаги фуқароларнинг бевосита келишишни натижасида ижобий тарафга ҳал бўлишига олиб келяпти.

Конституцияимизнинг 25-моддасида "Ҳар ким эркинлик ва шахсий даҳксизлик ҳуқуқига эга. Ҳеч ким қонунга асосланмаган холда ҳибса олиниши ёки қамоқда сакланши мумкин эмас"лиги белгилаб кўйилган. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 1 августида "Ўзбекистон Республикаси ўзим жазосини бекор килиш тўғрисида"ги ва 2005 йил 8 августида "Қамоқка олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида"ги Фармонларининг эълон

А.ОЧИЛОВ,
Бош прокуратуранинг Олий ўқув курслари тингловчиси

килиниши мамлакат ҳуқуқий ҳаётидаги инсонпарварлик ва демократия бояланни янада ўксалтирида ҳамда суд-ҳуқук тизимида ҳам кatta таъмиллашади. Зоро, суд жараёнда айлорни таъмиллашади. Ҳар ким қонунга асосланмаган холда ҳибса олиниши ёки қамоқда сакланши мумкин эмас"лиги белгилаб кўйилган. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2005 йил 1 августида "Ўзбекистон Республикаси ўзим жазосини бекор килиш тўғрисида"ги ва 2005 йил 8 августида "Қамоқка олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида"ги Фармонларининг эълон

зарурлиги тан олини.

Ўзбекистонда амалга оширилаётган суд-ҳуқук тизими ислоҳотларнинг энг мухим вазифаси инсоннинг конституцияий ҳуқук ва эркинликлари, аввали, асоссиз жинойт таъкид ва хусусий ҳаётга араплашишдан химояланниши, шахсий даҳксизлик ҳуқуқлари ҳамда адолатли суд мухоммасига бўлган ҳуқуқининг хамонларидан бирори. Шунингдек, суд-ҳуқук ислоҳотларининг амалга оширилиши Ўзбекистон Республикасида инсон ҳуқуқлари, эркинлик ва манфаатларининг олий қадрят деб эътироф этилганлигининг амалий тасдиғи ҳисобланади.

Ҳокимиятнинг учинчада тармоғи бўймиш суд тизимида мустаҳкамланиши, судларнинг мустақиллигини, уларнинг факат конунга бўйсуннини чиқартиши кучли ривоҷланган эркинликларни, аввали, асоссиз жинойт таъкид ва хусусий ҳаётга араплашишдан химояланниши, шахсий даҳксизлик ҳуқуқлари ҳамда адолатли суд мухоммасига бўлган ҳуқуқининг хамонларидан бирори. Шунингдек, суд-ҳуқук ислоҳотларининг амалга оширилиши Ўзбекистон Республикасида инсон ҳуқуқлари, эркинлик ва манфаатларининг олий қадрят деб эътироф этилганлигининг амалий тасдиғи ҳисобланади.

ИПХ масканига яқинлашиб келган "Нексия" бу ерда хизмат вазифасини ўтётган ходимнинг ишорасига кўра тўхтагач, ҳайловчи машиналан тушиб, унга ҳужжатларини берди-да, сўнгра салон ичидаги ўтирган йўловчиларга юзланди: "Сизлар ҳам паспортиларни кўрсатар экансизлар".

Йўловчилардан бирини паспортини берди, иккинчиси эса ёнида йўклигини айтган эди, милиция ходими унинг шахсини анилаша учун ичкарига таклиф килди. У ичкарига кириб кетганда, нима учундир биринчи йўловчи безовита бўйли колди ва тўсатдан машинанинг орка ўринидигида ётган пакетни олиб, ўзфатни ростлади. Унинг килиғидан ҳайрон бўлган милиционер "тўхта" дейиши билан ютуга бошлади. Милиционер шу заҳоти машинага ўтириб, ҳайдовчидан уни тавкиб этишини сўради. Улар кочоқча етиб олай деганларидан кўлидаги пакетни ахлатхонага отиб юборишга улгурди ва шу заҳоти кўлга олинди...

Хаммаси уларнинг учрашувидан бошланди. 2009 йилнинг айни қиши чилласи. Улугбек Чори билан Жумакулни танишириб кўйгач, Чори Жумакулга бошдан-оёқ разм солдида, сенкин гап бошлади:

— Мана йигит, совукни кўриб турибиз. Агар келишиб, ишлаб кетолас, ҳеч қанақа соувуни хам писанд қилим қоласиз. Корнингиз тўк, эгнингиз ҳам бут бўлади.

— Гап йўқ ака. Ишонасиизми, сизни учратишими олдиндан билгандай, таниш болалар билан гаплашиб кўйгандим. Айтган заҳотим мухайе килишади. Хўш, молни қанақаси керак чўзи?

— Аммо сизга койил қолдим. Йигит деган шунақа мард, бир сўзни бўлиши керак. Молга келслак, гашиш керак эди. Кўлдан келадими?

— Ҳафа килаяпсиз. Кўлимдан келмаса, сўрамас эдим. Қанна керак?

— Аввал нархини эштайдилек.

— Нархими? Ҳар килоси 700 кўкида.

— Ҳисоб. Бўлмаса, сиз юкни олиб келаверинг. Ҳакини тайёрлаб кўйман...

Жумакул сўзининг устидан чиқди. Орадан кўп ўтмай Чорининг кўл телефонига кўнгироқ килди-да, юкни олиб келаётганини хабар килиб, учрашув жойини сўради. Янги таниши ваъдасига вафо килганидан мамнун бўлган Чори ҳам юкнинг қанчалигини сўраб ўтираймай, Термиз шахридаги бир мактабининг ёнида кутишини маъмул килди. Кўп ўтмай Жумакул айтилган жойга келиб, юкни Чорига тутқазди.

— Маладең, бу ерда қанча?

— Бир ярим кило. Пули тайёрми?

— Пулини юкни ўтказган заҳотим тўғрилаб бераман. Менга ишонарсиз...

Жумакул рози бўлди. У кетгач, Чори "Вовка" исмли танишига телефон килиб, тезда етиб келишини тайинлади.

— Мана "Вовка", юк ҳам кўлмизида, — Чори халтани "Вовка"га беради экан, — Бир килоси 1 минг 100 дан, — деб кўшиб кўйди. — Бу ерда бир ярим кило. Демак, 1 минг 650 доллар бўллади. Пулини кечиктирма...

Уч кун ўтар-ўтмас "Вовка" Чорининг олдига келиб, айтилган миқдордаги пули ташлашиб кетди. Ўз навбатида, Чори ҳам Жумакулга телефон килиб, учрашув белгилади. Жумакул келигач, унга 1050 доллар бе-

риб, гап орасида яна юк олиб келиши мумкинлигини қистириб ўтди.

Жумакулнинг танишлари жудаям учар йигитлар эканни, у ба сафар ҳам кўп куттиримади. Яна ўша мактаб биноси ёнида учрашдилар.

— Ака, ба сафар кўпроқ. Иш-килиб харидор топа оласизми?

— Қанча экан?

— 21 кило. Бемалол деганингизга олиб келавердим.

— Яхши килибиз. Яхши мол ерда ётмайди. Насиб бўйла, тез кунда сотиб, пулини тўғрилаб бераман. Айтмоқчи, нарихи ўзгарамадими?

— Йўқ, 700 дан.

Жумакул кетиши биланоқ Чори яна "Вовка" билан бояланиб, хузурига чорлади-да, молни беруб юборди. Кўп ўтмай "Вовка" Чорининг ёнида пайдо бўйли, уни таш-карига чакриди:

— Сени алдашибди. 21 кило деган молинг 18 кило чиқди. Ҳабаринг бормиди?

— Йўқ, Улар алдайдиган йигитлар эмас. Яна ким билсин.

— Майли, нима бўлганда ҳам этиёт бўлган яши.

У шундай деб, Чорига пулни берар экан, гапида давом этди:

— Бу ерда 18 минг 900 доллар, 18 килони пули. Қолганини ўзинг ҳал қилирсан...

Бу гапдан кейин Чори табиийки шу заҳоти Жумакул билан бояланиб, у билан учрашди ва шерикларининг олдида ултириб кўйганини писанда килиди.

— Бўлиши мумкин, — Жумакул куни идаасини отирижам кабуб килди. — Ўрнини тўлашиб бераман. Шунинг учун 21 кило деб хисоблайверинг. Ундан ташкари ҳозир озорқ қарз беруб турсангиз, кейин узишиб кетармиз. Ёки менга ишончизимиз?

— Бу нима деганинг? Ишонмасам бирга шун килимадим. Қанча керак ўзи?

— Ҳўш, 21 килоси 700 дан бўлганда 14 минг 700 бўлар экан. Менга роса 18 минг керак эди. Яна 3 минг 300 берсангиз бўлди.

Жумакул шу куни Чоридан жами 18 минг доллар пулини олиб кетди.

Айтмоқчи, бу пайдо Жумакул юкорида кайд этганимиз Чори билан танишганда эслатган "таниш болалар" ҳам бекор ўтиришмайди. Янги улар ҳам Чорига "канал" топишиди. Улардан бири бўйлиши Суҳроб Термиз шахрига 3 килограмм герони олиб келади ва шериги Улугбек билан учрашади. Улугбек эса дархол кўнгироқ килиб, Чорини топади ва иккавлашиб, у тайнинг манзилга йўл олишади. Буни қарангни, улар ба сафар ҳам ўша — юкорида таъкидланган мактаб биноси ёнида учрашдилар. Чорига юкни бергач, ҳар бир килограмми учун 5 минг доллардан бирини кетарглини айтиб, хайрлашидилар.

Орадан 10 кун ўтгач, Чори Улугбекка кўнгироқ килиб. Пулнинг исини сезган Улугбек шу заҳоти унинг ёнида ҳозир

— Мана, 5 минг доллар билан 8 миллион сўм пул. Ҳафачилик йўкми? Яхши, бўлмаса гап бундок. Яна 100 кило тошишнинг иложи борми?

— 100 кило?! Сал кийинрок-

ИНТИХО

ку, аммо амалласа бўлар... Аммо сизга гап йўқ экан, қани ёнида ҳамма ҳам сизга ўшшаган бир сўзли, мадр бўлса... Бўлти, мен болалар билан гаплашиб кўрай-чи...

Чоридан пулларни ундириган Улугбек вактни ўтказмай, Суҳробнинг ёнига физиллади. Суҳроб пулларни санад олгач, унга хизмат ҳаки сифатида 500 доллар берди. Улугбекдан Чори яна 100 кило гашиш сўраётганинг эшитгач, ҳаракат килиб, олиб келишини маъмул килиди.

Май ойининг бошларида Суҳроб Улугбекка телефон килиб, қаердалигини сўради. Сариосиёт туманинг ёнига эканлигини билгага, Термиз томон йўлга чикқанини айтиб, кутиб олишни сўради. Шу заҳоти машинасига ўтириб йўлга тушган Улугбек Шўрчи туманинга кира-веришидаги ўлт чида турган Суҳробни кўрди. Ёнида каттакон спорт сумкаси ҳам бор. Уни миндириб, Термизга йўл олар экан, ҳазиломуз гап хотди:

— Ҳа, спортсмен, табриклиймизми? Биринчи ўрин тегдими?

— Йўқ. Иккинчи ўрин насиб килди.

— Бу нима деганинг?

— Сал ўшамади. Биринчи ўрин бўлганда 100 кило бўларди. Сумкада 50 кило. Шунинг учун иккинчи ўрин дегандим.

— Шунақа демайсанми? Майли, 50 килосимян анча-мунча бўлди. Чори олдин шуни ўтказиб олсин...

Улар котириб келиб, 17 килограммини бирор ўйга яшириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб, 17 килограммини бирор ўйга яшириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб кўйиши Жумакулдан илтимос кўйган эди, у рози бўлди. Суҳроб вактни ўтказмай "Али"дан юкни сотиш учун топшириб, орталарига кайтишиди. Орадан кўп ўтмай улар яна учрашишиди. Гап орасида Суҳроб "Али" исмли тохижонистик "курьер" олиб келган 50 килограмм гашишдан котириб

«Чайли сой»даги қотиалик

— Амакимни ўлдириш ниятим йўқ эди... Пушаймонман... — Ортигалига суд мұхокамаси якунни сўнги сўз берилар экан, амакимваччаларининг нафрат тўла нигоҳларига қаромлай, кўзларини қеярга яширишини билмай қолди. — Ўша куни жаҳлимга эрк бермаганимда... Вояга етмаган болаларим бор... Мен қамалиб кетсам, уларнинг ҳоли нима кечади? Хотиним қанаат кун кўради!

А фуски, бугун пушаймонликда қорвалиётган юраклар ўша куни жохилликка бўйин эгди. Ортигали ўша тонг болаларини унуди. Кимлиси ортидан оиласи, азобда қолишини ўлади.

— Молларингни биз томонга хайдама! — Абдуҳаким жијани Ортигалининг хайвонларни унуди. Кимлиси ортидан ажратилган ялов томон учун ажратилган ялов бориб жойлашиб кетаётгани кўриб ўшқиди. — Ўзи инсофа келар, десам тобора хаддингдан ошислан...

Ортигалига бу писандада малол келди.

— Дала кенг, амаки! Қачондан бўйн "сеники-меники" деб ажратадиган бўлдик? Кейин... бу еларни пулнингза сотиб олган бўлмасанги... ёшинизни хурмат килиб, серйт ўйланни сизга топшириб кўйган бўлсан... Энди йўлумни тўсманг, юз-хотир килиб ўтираман, билиб кўйинг! Дадамнинг акаси, деб индамасам...

У шундай деганча подадаги молларни ҳайдаб нари кета бошлади.

Абдуҳаким Ортигалининг амакиси. Улар кўп йиллардан

буён фуқароларнинг қорамолларини боқиб тириклилик килишади.

Баҳор келиши билан ҳар иккى оила бир сидра кўрпасташини оркалаб, тоқка — "Бетакали" яйлови ён-атрофига бориб жойлашишиди. Одатда, "Чайли сой"нинг иккى ёнида ўт-майсалар бисёр. Бу оиласини яйлов талашиб, мозаро қилишларига ҳам жоҳат йўқдек. Аммо... Афтидан, оға-инишининг эски адватлари бормиди, ҳартугул, жијининг подани бутун яйлов бўйлаб кўйб юбораётгани амакига ёқмади.

Ортигалининг авзойи бузуклигини сезган турмуш ўртуғи Матлуба эрини қайта-ришига ошиди:

— Кўйинг, кекса одам билан келмант! "Бу ерда бомка", деган бўлса, нариги қирғоқка кетаверинг...

Хотинининг аралашгани жахлени чиқардими ё қайсарлиги тутдими, Ортигали унга ўшқиди:

— Бор, сен ҳар ишга бурнингни суқаверма! Қачонгача амакимдан кўркиб, молларни ўти йўқ яйловга ҳайдаймиз?

Осмон кўлида бўлса, ташлаб юборсин-е! Ундан кўра, менга теша олиб чиқ, қайтища ўтин килиб келаман!

Шундан сўнг хотини узатган тешани белобига кистирганча мол-кўйларни хай-хайлаб йўлга тушди. Бироқ салнарида уни кузатиб турган Абдуҳаким янга қаршишига югуриб чиқди.

— Сен кеттани хурмат кила билсанг, юзимга оёқ кўйиб, подани бу томонга хайдамасдинг! — деба кўлига тош олди Абдуҳаким. — Бу томонга ўта кўрма, энди мен ҳам ёч кимни аямайман! Керак бўлса, дадангни айтиб кел, аммо биз томонга ўтказмайман!

Тайинки, жаҳл отига миниб турган Ортигали ҳам қараб турмади. Ўртада жанжал чиқиб, Абдуҳаким кўлидаги тошни жаҳл билан жијинга отди. Ортигали чап бериб қолди — тош шундокқина ёнидан ўтиб кетди.

— Энди мендан кўрасиз! — у шундай деба белобига кистиртилган тешани олганча амакиси томон юргурди. Шу тобда унинг кўзи қонга тўлган, жаҳл отига мингани боис хатти-

харакатини бошқарадиган ҳолатда эмасди. Шунинг учун шаҳдада билан тешани Абдуҳакимнинг бошига урганини билмай қолди.

Иккинчи зарбадан кейин Абдуҳаким хушини йўқотиб, ерага қулагач, Ортигали кўркиб кетди.

“Ишиклиб, ўлиб қолмаган бўлсун!” деганча титраб, кўлидаги тешани сал наридаги ариқ томон отиб юбориб, ўзи амакисининг ўғли Аҳмаджонни чақиришга ошиди. Шу пайт кўнгли бир ёмонликни сезган Матлуба қаршишида пайдо бўйди. Аввал ранги оқариб кетган эрига, кейин ерда конга беланниб ўтирган бўлармиди... Қўлни амакиси конига ботириб, “котил” деган тавки-лаънат пешонасига тамга бўлмасиди...

Эҳтимол, бугун у афсус-надомат чекаётгандир... Вахшийлиги оқибати, оға-иниilar орасида тушган совукчилик, юзи қоралик... Бари-бари дилини ўтгаётгандир... Аммо энди бундан фойда йўқ...

Жоҳил қария

Бобир РАҲИМОВ,
Буҳоро шаҳар прокуратурия теровчи
Мехриниса ХУСАНИОВА,
журналист

ит вафо деганлари тўғри. Сен аёллардан яхшилик чиқмайди ўзи.

Кампип чолининг гапларига парво кильмай ўй юмушларига унади. Туш чоғида бироз ҳорингили сезган Бўри ая уйига кириб ёнбошлади. Чолининг гаплари жонидан ўтиб кетганди. Ўтган умрига, қиған меҳнатчарига ачиниб, бошига тушган кўргилклардан хўрлиги келиб кўзи ёшланди. Яна ғудрангана орқасидан ким келган колига қоригани буштади.

— Топган гапнингиз шу, умрим сизнинг дашонларингиши ўтиб кетаяпти. Инжикликларинизга кўйиб бардошим тугади. Канийди ёшлидаги куч-куватим бўлса, бу гапларингиши ўтиб гидамон олиб ўғимга отардим. Мени ҳам тушунинг, тўрт кунлигимиз колдими-йўкми, оҳиратимизни ўйлаб яшилек. Сиз ҳам бундай бошқалар каби инсофга кириб шайтonga ҳам беरсангиз ўчи вақонигиз йўқолмас. Оғенингиз гўр оғизда турдириб ҳамки, ичклидандан тап тортмайсиз...

Кампипининг сўзлари чолиннинг баттар фазабини кўзатди. Жаҳл билан кучага отиди. Кечкуну уйга қайтганида ҳам унинг ковоги очилмади. Қайтага жанжални қолган жойидан давом эттиди. Эрталабки нонушта ҳам Азим бобонинг жанжалидан кеч кимга татимади. Уришавериб ҳовуридан совимаган чол кўзига балодади бўлиб кўринаётган кампипидан қасд олиши ўйларди... Тандир одидадиги гишти олиб келиб ухлаб ётган аёлининг бошига солди. Момо кимримлаймай колди. Газаб отига минган қария ошхонадан рўзгор пичогини олиб кампипининг дуч келган жойига сукаверди.

Буҳоро шаҳар ИИБ биноси олдида 80 ёшли чолнинг йиглаб дод-вой согланига ҳамма ҳайрон коларди.

— Мен кампипимни ўйдирб қўйдим. Энди нима қўлмам, узис қандай яшишман?.. — деганча Азим бўди ўзини ҳар томонига урадри. Аммо, пушаймондан не

нафти?

Жиноятга жазо мукаррар. Суд ҳукми билан Азим Саъдуллаев тегиши жазосини олди.

Бугун ҳар қадамда учраётган интернет-кафеларни хуали баҳор ёғиридан кеинин потилаб чиқсан кўзикоринларга ўхшати мумкин. Аксарият ўшлар эса бу еларнинг доимий мижонга айлануб ўлтурган, десак ҳам муболага бўлмайди. Бирор таниши билан ўт ёзишса, бошкаси ўйин ўйнайди. Яна кимдир дуне янгиликларидан хабар топишни истаб, тури сайларни кавлади.

Ишончни сўмиштесъмол қилиб...

Ана шундайлардан бири бўлмис Равшан ҳам бўш колди дегунча, интернетга уланиб, сайлтар аро изгиди. Таниши-ноташни қизларга ҳатлар ёзиб, танишишни таклиф қилади. Айримларни билан фақат интернет орқали бўлса ҳам, аллакачон танишиб олган. Шундай бўлсада, ҳат ёзишдан эринмайди. Шундай кўнлардан бирда бир киз билан танишиди. Ислим Дилрабо экан. Кўп ўтмай учрашиб, гаплашиб.

Навбатдаги учрашиблардан бирида

Равшан уч-тўрт кун ишшатиб турдай, деба

қизининг кўл телефонини сўраб олди-ю,

кайтишини ҳаёлига ҳам келтирмади.

Дилрабонинг телефонини қайтариши

ҳақидаги саволларига ҳали уни, ҳали

буни баҳона қилиб юраверди. Киз боянишни қилишга ҳайрон. Каттироқ

гапирай деса, йигитнинг кўнглини оғритиб кўйишдан чўйиди.

Бу орада баҳор ўтиб, ёз ойи ҳам

бошланди. Улар ҳанузагча тез-тез

бўлмасада, гоҳ интернет, гоҳида эса

телефон орқали сухбатлашиб турди-

шарди. Аммо сўнгги пайтларда киз

німа учундир вақти ўйларигини баҳона

килиб, ўзини үндандир турди.

Бу хабардан куновчи ичига симга-

тан Диляраба пулни қабариши келтириб

бериши тайинлади. Киз унинг тала-

бина кондирга, гойиб бўлди. Диля-

раба унга қанча кўнғирок кимласин, Рав-

шанган телефони доимо ўчиқ эди.

Шундай кейингида алланганини тушун-

гани қизиги тегиши органларга мурожаат

килиши мажбур бўлди...

Ешгина қизнинг ишончига кириб, алдов йўли билан унинг пулни кўз тикикан фирибгар суднинг ҳукми билан тешли жазога тортилди.

Баҳодир АДИЛОВ,
Шайхонтонхур туман прокурорининг
катта ёрдамчиси

тачет тилини ҳам ўрганиб оласиз. Та-

ниш ҳам топгандирсиз, усиз ҳужжат топ-

ширишнинг фойдаси йўк.

— Сўраб-суршиштirdim, ҳозирча то-

пилмаяпти.

— Ҳа, таниш бўлмаса жудаям қийин.

Аммо хоҳласанги ёрдам беришмумумкин.

— Қандай қилиб? Ҷаннишнинг бор-

ми?

— Бўлмасам-чи, яқин оғайнинмнинг

отаси жудаям катта жойда ишлайди.

Гаплашиб қўйрами?

— Яхши бўларди...

Дирлабога вазъдан қуюк қилиб кет-

ган Равшан, тезда яна пайдо бўлди-да,

бунака ишлар анча қиммат туршишини,

аммо оғайнинмнинг отаси уни тушун-

гани, шунинг учун арзимаган 1 минг 500

АҚШ доллари эвазига ёрдам берishiши

кўнганини айтиб, қиздан суюнчи сураси.

Бу хабардан куновчини ичига симга-

тан Диляраба 700 доллари билан паспортинг нусхасини келтириб

бериши тайинлади. Киз унинг тала-

бина кондирга, гойиб бўлди. Диля-

раба унга қанча кўнғирок кимласин, Рав-

шанган телефони доимо ўчиқ эди.

Шундай кейингида алланганини тушун-

гани қизиги тегиши органларга мурожаат

килиши мажбур бўлди...

Бирон якинингиз ёки танингизга атаб кутлов, тўйхат ёхуд шунга ўшаган табрик тайёрлаш жараёнида яхши ниятлар-у, эзгу тилаклар ўз-ўзидан куйлиб келавер экан. Аммо, аммо ёдномага келганда.. аввало уни бошлашнинг ўзи бўлмас экан.

Бундан бир ярим йилча олдин 40 йилдан оширок вақт прокуратура соҳисида фаолият юритган, ёшу кексага бир хилда меҳрибон ҳамда жонкуяр инсон Маркс Николаевич Шарафутдиновнинг табаррук

Ўтган 2011 йил ўзбек футболига ўзига хос из қолдири. Энди 2014 йили Бразилияда бўладиган Жаҳон чемпионида ўтилганда яхши учун саралаш ўйинларидан мувafferияти ўтиши лозим. Шу муносабат билан Вадим Абрамов бошлигига ўзбекистон миллий ва олимпия терма жамоалари аъзоларининг аралаш таркиби январь ойининда бошидан машгулотларга киришида.

17 январь куни вакилларимиз Кувайт терма жамоаси меҳмони бўлиб, ўртоқлик-назорат учрашувини ўтказди. Тенг курашлар остида ўтган мазкур ўртоқлик учрашувидан 1:0 хисоби қайд этилиб, мезондинларнинг галабаси билан тугади.

Шундан сўнг Вадим Абрамов шогирдлари Бирлашган Араб Амирликларида ташкиллаштирилган "Dubai Matchworld Cup 2012" халқaro турнирида иштирок этишиди. Абрамов бу мусобақада олимпиячиларимиз хизматидан фойдаланишни маъкут топди. Сабаби турнир ойида олимпия терма жамоамизни Лондон-2012 йўлида жиддий ўйинлар кутиб туриди. Бу турнир вакилларимиз учун ўзига хос тайёрларлик жараёнини ўтаб берди. Дастрабаки учрашувда Украина-нинг "Шахтёр" жамоасига қарши кураш олиб борган Вадим Абрамовнинг шогирдлари ўйиннинг асосий вақтида 1:1 хисобидаги дуранг қайд этиби, пенальтилар сериясида эса "калдиргочлар"га омад кулиб боқди ва улар мусобақада учинчи ўринни кўлга киритишиди.

Ўзбекистон олимпия терма жамоаси эса "Dubai Matchworld Cup 2012" халқaro турнирининг финалида "Зенит" клуби билан куч синашди. Кўпчилик бу учрашувни бевосита кузатган бўлса кепрак. Аммо бир нарсанни ётироф этмаслик мумкин эмас. Учрашувнинг дастрабаки дақиқаларида олимпиячиларимиз дарвозабонларни Бухаровга кўпюллик ишлаттани учун майдондан четлатилди. Ўзи шундук ҳам аввалиг учрашувда асосий дарвозабонимиз Санжар Кувватов кизил карточка олиб, финал ўйинидан майдонга тушни имкониятидан маҳрум бўлганди. Заҳариамизда эса бошка посбон йўқ эди. Бу вазиятда муҳлисларининг ҳаљидон "Энди нима бўларни? Наҳотки, футболчи дарвозага турса", деган фикр ўтгани турган гап. Бирок мусобақа ташкилотчilari ҳамда мураббийлар келишида, Санжар Кувватовнинг майдонга тушишига русхат берилди. Жамоамиз бош мураббий Вадим Абрамов бир хужумчимиз, яъни Темурхўжа Абдухаликовни майдондан олиб, унинг ўрнига дарвозабон туширишга маҳбур бўлди. Санжар дарвозага туриши билан 11 метрлик жарима зарбасини қайташига ҳаракат килиб кўришига тўғри келди. Аммо бунинг уддасидан чол олмади. Шу тарика ўйинда хисоб очилди. Умуман олганда камчилик бўлиб қолганига қарамайди олимпиячиларимиз биринчи бўлимни яхши ўтказишиди. Тўғри, рагиб дарвозаси томон юришлар уччалик ҳам кўп бўлмасда-да, ўйин тизгинни кўлга олиб, тўпни кўпроқ нозорат килган ҳолда комбинацион ҳужумлар уюштиришига ҳаракат қилишиди. Лекин хисобни кисқартиришнинг имкони

Жонкуяр инсон эди

70 ёшга тўлиши муносабати билан кутлаб, кўлимига қалам олган ва имкон қадар у киши хакида билганиларимни қоғозга туширган эдим. Буни қарангни, фалакнинг гардиши айланниб, энди ана шу инсонни хотираша тўғри келмокда. Коралама аввалида қайд этганимдек, ёдномани бошлаш анчайин кийин кечди. Бўлмасам-чи, табрик, кутлов, самимий тилаклар битиш кайдая-ю, "шунака одам эди", дейиш кайдай! Начора, ўлим ўзак.

Маркс ака деярли ҳар иккичун кунда таҳририятга кириб келар, эринмасдан хоналарга бош сукib, ходимлар билан саломлашар, хамманинг кўнглини топиб, бирорта хазилмоз гап топиб айтиб, чиқиб кетарди. Ҳа, у киши ҳақиқатан ўтта ҳазилкаш эди. Латифа айтишини ҳам койилларатди. Бирок, кез келганда жиддий ҳам бўлиб, ноўрин ҳатти-хара-

катимиизга танбех берар, шунда ҳам бу ишни киши кўнглига озор етказмайдиган тарзда амалга оширади. Айниқса, у киши газета саҳифаларида чоп этилган маколаларга бўлган муносабат билан бизни хайрон колдиради. Гоҳида каминанинг ёнига келиб, "Нега бу сонда фамилиянинг кўрмадим? Е ёзиша њеч нарса то-полмадингми? Аммо ўтган сондагиси яхши чиқкан эди. Факат фалон жойини салгина бўрттириб юборибсан", дея фикр билдиради.

13 январь, жума куни ҳам Маркс ака эрта билан хона-мизга кириб келди. Ҳамма билан салом-алик қилгач, менга юзланди-да, аллакайси журналда одам савдоси хакида кизик бир материал ўқиганини, душанба куни ўша журнални олиб келиб беришини, агар шу мавзуда макола ёзадиган бўлса, ундаға факталардан бемалол фойдаланишим мум-

кинлигини айтиб, хонадан чи-қар экан, кузатиб кўйишими сўради. Ташибарига чиққа эса, кизи грантасига кишишини, шунинг учун бирорта таниш рассомда яхши ишланган суруб бўлса, толиб беришини илтимос килди-да, хайрлаши. ўша куни кечқурун ўйига келиб тоби қочиб ю...»

Хозир ўйлаб кўрсам, назаримда у билан хайрлашагина кирган экан. Бундай дейшимга сабаб эса, кейинчалик ходимларимизнинг айтишича, Маркс ака одатдагида хамма хоналарга бирма-бир кириб, ҳазил-хузул килиш билан бирга, ўша пайтда бир сабаб билан ташкирига чиққанларни ҳам келишини кутиб, улар билан ҳам саломлашишга ҳаракат қилган экан. Шунингдек, фотомухбиримиз Абдувоҳид

нинг олдига атайн кириб, суратга ҳам тушиби. Яна ким билсин. Нима бўлганда ҳам ўша куни биз уни оҳирги марта кўрган эканмиз.

Агар аҳамият берган бўлсангиз, юкорида Маркс ака-нинг меҳнат фаолиятига умум тұхталмадим. Зеро, бунинг кераги ҳам йўқ. Чунки, у қаерда ва қандай лавозимда ишламасин, ўзининг меҳнат-севарлиги-ю талабчанлиги, меҳрибонлиги-ю жонкунлариги билан ахралди турарди. Унинг бу хислатларини эса ҳамкаслари, сафдошлари ҳамда шоғирдлари яхши биларидар ва шунинг учун ҳам уни хурмат килардилар.

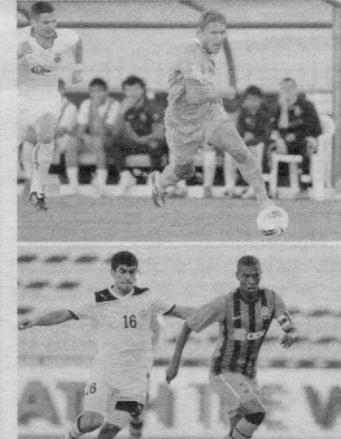
Мана, орадан иккичи ҳафта ўтәтиби ҳамки, назаримизда ҳозир эшик очилади-ю. Маркс ака кулимираганча кириб келдигандек. Аммо, афуски, энди ундан ўйлайди. Шундай бўлса-да, у ўзидан эзгу хотиралар колдири. Дўйстлари, ҳамкаслари, якин бирордларлари уни ажойиб инсон, меҳрибон дўст сифатида қалбларида ардеклаб юрадилар.

Олимпия термамиз иккинчи, «Бунёдкор» учинчи

гурухида "Зенит" ҳамда "Касамакс" жамоалари билан кураш олиб бориб, иккичун ўринни кўлга киритишиди. Турнир регламентига асоссан, гурухларнинг иккичи жамоалари учинчи ўрин учун кураш олиб бориши билан бўлгандан.

23 январь куни "Бунёдкор" учинчи ўрин учун "Шахтёр"га қарши майдонга чиқди ва ўйиннинг асосий вақтида 1:1 хисобидаги дуранг қайд этили. Пенальтилар сериясида эса "калдиргочлар"га омад кулиб боқди ва улар мусобақада учинчи ўринни кўлга киритишиди.

Ўзбекистон олимпия терма жамоаси эса "Dubai Matchworld Cup 2012" халқaro турнирининг финалида "Зенит" клуби билан куч синашди. Кўпчилик бу учрашувни бевосита кузатган бўлса кепрак. Аммо бир нарсанни ётироф этмаслик мумкин эмас. Учрашувнинг дастрабаки дақиқаларида олимпиячиларимиз дарвозабонларни Бухаровга кўпюллик ишлаттани учун майдондан четлатилди. Ўзи шундук ҳам аввалиг учрашувда асосий дарвозабонимиз Санжар Кувватов кизил карточка олиб, финал ўйинидан майдонга тушни имкониятидан маҳрум бўлганди. Заҳариамизда эса бошка посбон йўқ эди. Бу вазиятда муҳлисларининг ҳаљидон "Энди нима бўларни? Наҳотки, футбольчи дарвозага турса", деган фикр ўтгани турган гап. Бирок мусобақа ташкилотчilari ҳамда мураббийлар келишида, Санжар Кувватовнинг майдонга тушишига русхат берилди. Жамоамиз бош мураббий Вадим Абрамов бир хужумчимиз, яъни Темурхўжа Абдухаликовни майдондан олиб, унинг ўрнига дарвозабон туширишга маҳбур бўлди. Санжар дарвозага туриши билан 11 метрлик жарима зарбасини қайtaшига ҳаракат килиб кўришига тўғри келди. Аммо бунинг уддасидан чол олмади. Шу тарика ўйинда хисоб очилди. Умуман олганда камчилик бўлиб қолганига қарамайди олимпиячиларимиз биринчи бўлимни яхши ўтказишиди. Тўғри, рагиб дарвозаси томон юришлар уччалик ҳам кўп бўлмасда-да, ўйин тизгинни кўлга олиб, тўпни кўпроқ нозорат килган ҳолда комбинацион ҳужумлар уюштиришига ҳаракат қилишиди. Лекин хисобни кисқартиришнинг имкони

бўлмади ва биринчи бўлим 1:0 натижаси билан яқунланди.

Иккичундай бўлди ҳам иккала жамоа мураббийлари таркибларда бир қатор ўзгартиртишлар килишиди. Айниқса, ўзбекистон олимпия терма жамоаси таркиби тўксон фойизга ўзгари. Бу эса амалда ўзини оқламади. Вадим Абрамов шогирдларининг ҳужумга зўр берени натижасида "Зенит" жамоасининг тажрибали футbolchilari карши ҳужумларда яхши имкониятларга эга бўлишиди ва хисобни йириклистириб юборишиди. Кетма-кет Кувватов дарвозасини 4 марта иштолди этиши. Ўзининг сўнгига дақиқалари ўтиб бораётган бир вазиятда Александер Гейнрихнинг ўзи жарима зарбаси ишлади ва ўзи ижро этиди. Тўп жарими майдони чинда ташкил этилган жонли девор аъзоси Даннининг кўлига тегди. Ҳакам ракиб дарвозаси томон пенальти беглигади. Муҳлислар ўша вазиятда кизик ҳолатнинг гувоҳига айланышди. Вакилларимиз пенальтини ўзгариб юборишига яхши қилишиди. Лекин хисобни кисқартиришнинг имкони

Максудали ҚАМБАРОВ,
«Huquq»

тепиш учун ҳаракат қилган Гейнрих зарбани амалга ошириш ўйига секининг тўпга оёғини теккизб қўйди. Унинг ортидан чопиб келган Шерзод Каримов эса ракиб ҳимоячисининг таъкидидан кутула олмади ва зарба беришининг уддасидан чокмади. Ҳакам бошкадан пенальти амалга оширилишини қайд этиди. Бу сафар Гейнрих зарба берди. Аммо тўп дарвоза тўсими устидан ўтиб, хисобни қисқартириш имконияти хавоғга суворилиди. Шу тарика "Dubai Matchworld Cup 2012" халқaro турнирининг финал учрашви "Зенит"нинг йирик 5:0 хисобида галабаси билан яқунланди.

Хечкиси йўқ. Бундан муаммро ясаш керак эмас. Бу мусобақа олимпиячиларимизнинг иродасини яна бир бор синовдан ўтказди. Бу уларни кутиб турган жиддий ўйинлардаги ҳар қандай вазиятларга тайёр туршилари ва руҳий жиҳатдан синиб колмаслик борасида ўзига яраша дарс бўлди, десак муболага бўлмайди. Мана шундай мусобақалардаги кучли жамоалар билан бўлган ҳар бир ўйин жамоамизининг ютуқ ва камчиларини, футболчиларимизнинг жисмоний ва руҳий ҳолатларини аниқлаб беради. 5 февраль куни Тошкентдаги Абрамовнинг шогирдлари "яшил китъа" вакилларини мағлуб этиб, Лондон сарина яни бир қадам одимлашига ишончимиз комил.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсун!

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурияси жамоаси ва Фарҳийларни ижтимоий кўллаб-куватлаш жамоатчилик Маркази прокуратура фахрийи Рим Залиловга ўтили.

Дамир ЗАЛИЛОВНИң вафот этиганинга муносабати билан чу-кур ҳамдарларлик билдиради.

Buyurtma №-3738, 48 129 nusxada bosildi. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muhabbir: G. ALIMOV

Musahib: M.QAMBAROV

Navbatchi: O. DEHQONOV

Bosmagonaxda topshirish vaqt: 22.00.

Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va arxivot agentligiga 2009-yil 12-aktabrda 0188-qagan bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

9772010761004